

Król Aleksander I Jagiellończyk kasuje zwolnienie z uiszczania połowy ceł udzielone mieszczanom myślenickim przez swego brata Jana i Olbrachta i w to miejsce wprowadza nową regulację, zgodnie z którą myśleniczanie są w pełni zwolnieni z ceł starych.

Krzysztof Fokt, Maciej Mikuła (opracowanie, wydanie i przekład), *Oppidum nostrum Mislimicze. Dokumenty monarsze dla miasta Myślenic z czasów piastowskich i jagiellońskich*, Myślenice: Muzeum Niepodległości w Myślenicach, 2022, dokument 9, s. 91–96

9

17 II 1506

Król Aleksander I Jagiellończyk kasuje zwolnienie z uiszczania połowy ceł udzielone mieszczanom myślenickim przez swego brata Jana i Olbrachta i w to miejsce wprowadza nową regulację, zgodnie z którą myśleniczanie są w pełni zwolnieni z ceł starych.

Kop. MK 21, k. 349v–350r – kopia przywileju Aleksandra I z 1506 r.

Kop. *Castrensia Cracoviensia Relationes* [dalej: CCR] t. 22 s. 1370–1374 (Archiwum Narodowe w Krakowie sygn. 29/5/0/2/666) – oblata z 1596 r. potwierdzenia Zygmunta I Starego z 1508 r.

Kop. MK 23, s. 404–406 – potwierdzenie Zygmunta I Starego z 1508 r.

Kop. MK 80, k. 225v–227r – potwierdzenie Zygmunta II z 1552 r.

Kop. BJ Miasto Myślenice – zbiór rękopisów sygn. 5939 s. 343–344 – potwierdzenie Zygmunta II z 1552 r.

Reg. MRPS III, 262 (potwierdzenie Aleksandra I)

Reg. MRPS IV, S.1330 (potwierdzenie Zygmunta I)

Reg. MRPS V, 1223 (potwierdzenie Zygmunta II)

Reg. *Katalog dokumentów Biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich*, cz. 1: *Dokumenty z lat 1507–1700*, oprac. Adam Fastnacht, Wrocław 1953, nr 6

Reg. BJ Miasto Myślenice – zbiór rękopisów sygn. 5939 s. 96

Reg. Jacek Laberschek, *Myślenice*, s. 166

Odczyt w: Polska Akademia Umiejętności. *Materiały do Kodeksu Dyplomatycznego Małopolski tom V, 1451–1506*, oprac. Waldemar Bukowski, Franciszek Sikora, Jan Wroniszewski. Red. Waldemar Bukowski, przy współpracy Janusza Szyski, Kraków 2014, nr 2252 (sygn. dotychczasowa T, 57; http://www.kodeks.pau.krakow.pl/img/T57_1.jpg, dostęp: 07.05.2022)

Niniejsza edycja opiera się na brzmieniu kopii potwierdzenia przywileju przez Zygmunta I Starego z Metryki Koronnej (MK 23, s. 404–406), jako starszej względem kopii z księgi grodzkiej krakowskiej, wykorzystanej w odczycie na potrzeby przygotowania tomu piątego Kodeksu dyplomatycznego Małopolski. Uwzględniono odmianki tekstowe z innych zachowanych kopii – najstarszej zachowanej kopii przywileju z 1506 r. (tekst z opuszczeniami z Metryki Koronnej) oraz potwierdzenia Zygmunta II Augusta z 1552 r. (tekst z Metryki Koronnej).

[p. 404] In nomine Domini. Amen. Ad W imię Pańskie. Amen. Na wieczną perpetuam rei memoriam. Actiones rzeczy pamięć. Jakiegolwiek ludzkie

quantecumque humane, nisi industria et munimento litterarum essent firmate, oblivionis^a confunduntur^b errore. Proinde Nos [c]Alexander, Dei gratia^d Rex Polonie, Magnus Dux Lituanie, necnon terrarum Cracovie, Sandomirie, Siradie, Lancicie, Cuiavie, Russie Prussieque dominus et heres etc.^e -^d Significamus^d tenore presencium universis, quibus expedit, presentibus et futuris, harum notitiam habituris,^d quomodo dum magnificus Spithko de Jaroslaw, castellanus Cracoviensis sincere nobis dilectus, cum generoso [f] Nicolao Jordan de Zacliczin, advocato Mislimiciensis hereditario et teloneatore nostro Cracoviensi fideli dilecto, nomine providorum proconsulum [g] et totius communitatis incolarum oppidi Mislimicze, petitiones porrexissent nobis, quatinus iuxta literas thelonei serenissimi olim^h Joannis Alberti regis predecessorisqueⁱ nostri, ex quibus constitit, eosdem oppidanos a theoloneorum solucionibus liberatos esse, universos dicti oppidi incolas ab universis theoloneorum solucionibus eximeremus. Nos, prefatorum Spithkonis castellani et Nicolai Jordan annuentes petitionibus ratamque, et gratam habentes libertacionem ab eisdem theloneis per ipsam olim Maiestatem fraternam Regiam incolis oppidi predicti concessam, eisdemque fraterne [p. 405] olim Maiestatis litteris, in ea re illi oppido datis^j inherendo, quarum effectum in presentes transferimus, illas vero cassavimus, presertim vero cupientes oppidanos et incolas oppidi illius gracia singulari

działania, jeżeli nie zostaną utwierdzone pilnością i potwierdzeniem dokumentu, zostaną przykryte błędem zapomnienia. Przeto my Aleksander, z Bożej łaski król Polski, wielki książę litewski, oraz ziem krakowskiej, sandomierskiej, sieradzkiej, łęczyckiej, kujawskiej, ruskiej i pruskiej pan i dziedzic itd. Wiadomym czynimy niniejszym wszystkim, komu należy, obecnym i przyszłym, którzy się o tym dowiedzą, iż gdy wielmożny Spytek z Jarosławia¹¹⁴ kasztelan krakowski szczerze nam drogi, ze szlachetnym Mikołajem Jordanem z Zakliczyna¹¹⁵, wójtem dziedzicznym myślenickim i poborcą celnym naszym krakowskim wiernym, drogim, w imieniu opatrzných rajców¹¹⁶ i całej społeczności mieszkańców miasta Myślenice, przedłożyli nam prośby, ażeby zgodnie z dokumentem na cło jego wysokości niegdy Jana Olbrachta króla i poprzednika naszego, z którego wynikało, że ciż mieszczenie od zapłaty ceł są wolni, abyśmy wszystkich mieszkańców tegoż miasta od zapłaty wszystkich ceł uwolnili. My, przychylając się do próśb tychże Spytką kasztelana i Mikołaja Jordana, mając za słuszne i miłe zwolnienie od tychże ceł mieszkańców wspomnianego miasta [dane] przez tegoż zmarłego brata Królewski Majestat, i w zgodzie z tegoż braterskiego Majestatu dokumentem w tej sprawie temuż miastu danym, którego skutek w terażniejszość przenosimy, tenże jednak skasowaliśmy, chcąc zasię w szczególności, aby mieszczanom i mieszkańcom tegoż miasta towarzyszyła szczególna łaska, za

¹¹⁴ Spytek z Jarosławia, zob. przypis 63.

¹¹⁵ Mikołaj Jordan z Zakliczyna, zob. przypis 62.

¹¹⁶ w tekście łacińskim wspomniano o burmistrzach, zapewne jest to oczywista omyłka i chodziło o rajców (*consules*).

prosequi, de certa sententia^k [s] nostra et consiliariorum nostrorum consensus, universos et singulos oppidi Mislimicze incolas, presentis^l [s] et futuros, ab omnium et singulorum theoloneorum nostrorum solucionibus de rebus omnibus venalibus et quibuscumque mercanciis et negociationibus eorum propriis per et infra Regnum et dominia Regni nostri in toto absolvimus et liberavimus, ^mtenoreque presencium mediante absolvimus et liberamus^m everterne. Universis et singulis palatinis, castellanis, capitaneisⁿ, tenutariis, dignitariis, officialibus terrigenis, burgrabiis, teoloneatoribus ac eorum vicesgerentibus, consulibus et civibus civitatum et oppidorum ac aliis subditis nostris per et infra Regnum et dominia nostra ubilibet constitutis presentibus requirendis, et signanter tibi ipsi Nicolao Jordan theloneatori Cracoviensi moderno ac aliis pro tempore existentibus, mandantes, quatinus praefatos universos oppidi Mislimicze incolas in hac libertate et gratia nostris regiis conservandos eamque tenendos^o inviolabiliter de illis bonis ac mercibus ipsorum venalibus cuiuscumque generis, speciei^p et maneriei^q existentibus ipsorum tamen propriis, quociens ipsi incole aut factores eorum cum eisdem rebus et mercibus mercando per dominia nostra irent, profiscerentur, que nulla telonea tam per aquam, quam per terram exigere, recipere et tollere presumatis, sed eosdem et eorum quemlibet absque theloneorum solucionibus negociari libere et secure permittatis et permitti faciatis. Volumus insuper, ut prefatus Nicloaus Jordan advocatus et sui successores advocati in Mislimicze ea gracia et libertate [r] gaudeant in evum^s. Quam quidem graciam et libertatem nostram decernimus robur obtinere

pewną wiedzą naszą i zgodą naszych doradców, wszystkich i każdego z osobna mieszkańców miasta Myślenice, obecnych i przyszłych, od uiszczania wszystkich i każdego z osobna ceł naszych od wszystkich rzeczy na sprzedaż i jakichkolwiek towarów i własnego ich handlu w Królestwie i podległych państwach Królestwa naszego w całości zwolniliśmy i uwolniliśmy, niniejszym zwalniamy i uwalniamy wieczyście. Wszystkim i każdemu z osobna wojewodom, kasztelanom, starostom, tenutariuszom, dygnitarzom, urzędnikom ziemskim, burgrabiom, poborcom celnym i ich zastępcom, rajcom i obywatelom miast i miasteczek i innym poddanym naszym w Królestwie i państwach naszych, gdziekolwiek ustanowionych, obecnych, wymaganych, i zwłaszcza tobie samemu Mikołaju Jordanie na ten czas poborcy celnemu krakowskiemu i innym w tym czasie będącym [na urzędzie] polecając, ażeby wspomniani wszyscy mieszkańcy miasta Myślenice w tejże wolności i łasce naszej królewskiej byli zachowani i tym sposobem nienaruszalnie co do tych dóbr i ich towarów, rzeczy na sprzedaż jakiegokolwiek gatunku, rodzaju i materii by były, ichże wszelako własnych, ilekroć ci mieszkańcy lub ich współpracownicy z tymiż rzeczami i towarami na handel przez terytoria nasze będą podążać, podróżować, od których żadnych ceł tak na wodzie, jako na ziemi pobierać, brać i nabywać abyście się nie ważyli, lecz abyście pozwolili, aby oni i ktokolwiek z nich bez zapłaty ceł swobodnie i bezpiecznie mogli handlować. Chcemy ponadto, aby tenże Mikołaj Jordan wójt i jego następcy wójtowie w Myślenicach tą łaską i wolnością cieszyli się wieczyście. Którą to łaskę i zwolnienie nasze uznajemy

perpetue firmitatis, tenore presencium mediante. In cuius rei testimonium sigillum ^dnostrum presentibus est appensum^d. Actum in convencione generali Lublinensi feria tertia post festum sancti Valentini ['] anno Domini millesimo quingentesimo sexto, regni vero nostri anno^u quinto, presentibus reverendissimis et reverendis in Christo patribus dominis Andrea Gneznensi et primate, Bernardino Leopoliensi archiepiscopis, Joanne Cracoviensi, Vincencio Wladislaviensi, Joanne Poznaniensi, Erasmo Plocensi, Mathia Przemisliensi et Regni Polonie^v vicecancellario, episcopis, et Nicolao electo Chelmensi ecclesiarum, necnon magnificis, venerabilibus et generosis Spithkone de Jaroslaw castellano Cracoviensi, Andrea de Schamotuli Poznaniensi, Joanne Felice de Tharnow Cracoviensi, Nicolao de Camieniecz Sandomiriensi, Nicolao Gardzyna de Ludbrancz Calissiensi, Jaroslao de Lassko Lanciensi, Joanne de Tharnow Russie, Prandotha de Trcziana Ravensi, Stanislao Kmitha de Wyssnicze Belzensi

tym to obecnym sposobem za posiadające moc wieczystej trwałości. Na czego świadectwo niniejszemu pieczęć nasza została przywieszona. Działo się na sejmie walnym lubelskim we wtorek po św. Walentym [17 II] roku Pańskiego 1506, w roku panowania naszego piątym, w obecności najwielebniejszych i wielebnych w Chrystusie ojców panów Andrzeja gnieźnieńskiego i prymasa¹¹⁷, Bernarda lwowskiego¹¹⁸ arcybiskupów, Jana krakowskiego¹¹⁹, Wincentego włocławskiego¹²⁰, Jana poznańskiego¹²¹, Erazma płockiego¹²², Macieja przemyskiego i Królestwa Polskiego podkanclerzego¹²³, biskupów, i Mikołaja elekta chełmskiego kościoła¹²⁴, jak również wielmożnych, czcigodnych i szlachetnych Spytka z Jarosławia kasztelana krakowskiego, Andrzeja z Szamotuł poznańskiego¹²⁵, Jana Feliksa z Tarnowa krakowskiego¹²⁶, Mikołaja z Kamieńca sandomierskiego¹²⁷, Mikołaja Gardziny z Lubrańca kaliskiego¹²⁸, Jarosława z Łaska łęczyckiego¹²⁹, Jana z Tarnowa ruskiego¹³⁰, Prędoty z Trzciany rawskiego¹³¹, Stanisława Kmity

¹¹⁷ Andrzej Róża Boryszewski arcybiskup gnieźnieński i prymas Polski w latach 1503–1510.

¹¹⁸ Bernard Wilczek h. Poraj, arcybiskup lwowski w latach 1505–1540.

¹¹⁹ Jan Konarski h. Abdank, biskup krakowski w latach 1503–1524, zm. 1525.

¹²⁰ Wincenty Przerębski h. Nowina, biskup kujawski w latach 1503–1513.

¹²¹ Jan Lubrański h. Godziemba, biskup poznański w latach 1498–1520.

¹²² Erazm Ciołek biskup płocki w latach 1504–1522.

¹²³ Maciej Drzewicki, zob. przypis 73.

¹²⁴ Mikołaj Kościelecki h. Ogończyk, biskup chełmski w latach 1505–1518.

¹²⁵ Andrzej Świdwa z Szamotuł h. Nałęcz, wojewoda poznański od 1501 do śmierci w 1511 r.

¹²⁶ Jan Feliks z Tarnowa h. Leliwa, wojewoda krakowski od 1505 do śmierci w 1507 r.

¹²⁷ Mikołaj Kamieniecki, zob. przypis 97.

¹²⁸ Mikołaj Gardzina Lubrański h. Godziemba, wojewoda kaliski w latach 1501–1511, późniejszy wojewoda poznański.

¹²⁹ Jarosław z Łaska h. Korab, wojewoda łęczycki w latach 1506–1511, następnie wojewoda sieradzki od 1511 do śmierci w 1521 r.

¹³⁰ Jan Amor Tarnowski z Tarnowa h. Leliwa, wojewoda ruski w latach 1502–1507, następnie wojewoda sandomierski do śmierci w 1514 r.

¹³¹ Piotr Prędoty Trzciński z Trzciany h. Rawicz, wojewoda rawski od 1504 do śmierci w 1517/1518 r. (Kazimierz Pacuski, *Prędoty (Prandoty) Piotr*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, t. 28, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk–Łódź 1984–1985, s. 456).

et Paulo [w] Cola de Daleiowo Podolie z Wiśnicza bełskiego¹³² i Pawła Koli palatinis, Petro Schaffranyecz de z Dalejowa podolskiego¹³³ wojewodów, Pyeskowa Skala Wisliciensi, Otha de Piotra Szafranca z Pieskowej Skały Chodecz Leopoliensi, Mathia Bal de wiślickiego¹³⁴, Otta z Chodcza Novotancze Sanoczensi, Jacobo de lwowskiego¹³⁵, Macieja Bala Syecluka Voynicensis et Joanne Jordan z Nowotańca sanockiego¹³⁶, Jakuba de Zacliczin Bieczensi castellanis, z Siekluki wojnickiego¹³⁷ i Jana Jordana Stanislaio de Chodecz marschalko, z Zakliczyna bieckiego¹³⁸ kasztelanów, Joanne de Lassko cancellario, Jacobo de Stanisława z Chodcza marszałka¹³⁹, Schidlowyecz [p. 406] thesaurario Regni Jana z Łaska kanclerza¹⁴⁰, nostri, Joanne Jaroczki curie nostre podskarbiego Królestwa naszego¹⁴¹, marschalko, Alberto Gorski scolastico Jarockiego marszałka nadwornego¹⁴², Wladislaviensi, Wojciecha Górskiego scholastyka Joanne Latalsky preposito Gnesnensi secretariis, wrocławskiego¹⁴³, Nicolao Jana prepozyta Firlej de Dambrowicza vexillifero gnieźnińskiego¹⁴⁴ sekretarzy, Cracoviensi et capitaneo Lublinensi, Mikołaja Derslaio Vilczek de Lubien Leopoliensi, z Dąbrowicy chorążego Joanne Hynek de Vonenye^x [s] krakowskiego i starosty lubelskiego¹⁴⁵, Lanciciensi, Stanislaio Schaffranyecz z Dzierśława Wilczka z Lubnia de Pyesskowa Skala curie nostre lwowskiego¹⁴⁶, succamerariis, testibus^z fidedignis, ad Jana Hynka z Unienia premissa sincere, devote et fidelibus łączyckiego¹⁴⁷, nostris dilectis. Datum per manus Stanisława Szafranca z Pieskowej Skały¹⁴⁸ eiusdem venerabilis Joannis^v de Lassko nadwornych podkomorzych, świadków wiarygodnych, do tegoż szczerze, gorliwie i wiernych nam drogich. Dan przez ręce tegoż czcigodnego Jana

¹³² Stanisław Kmita z Wiśnicza, zob. przypis 98.

¹³³ Paweł Kola z Dalejowa h. Junosza, wojewoda podolski od 1502 do śmierci w 1509 r.

¹³⁴ Piotr Szafraniec z Pieskowej Skały h. Sarykoń, kasztelan wiślicki w latach 1501–1508.

¹³⁵ Otto Chodecki z Chodcza h. Powala (Ogończyk), kasztelan lwowski w latach 1505 – 1509, następnie kolejno wojewoda ruski, sandomierski i krakowski.

¹³⁶ Maciej Bal z Nowotańca h. Gozdawa, kasztelan sanocki w latach 1495–1506.

¹³⁷ Jakub Sieklucki, zob. przypis 100.

¹³⁸ Jan z Jordana z Zakliczyna, zob. przypis 1.

¹³⁹ Stanisław Chodecki, zob. przypis 103.

¹⁴⁰ Jan Łaski z Łaska h. Korab, kanclerz w latach 1503–1510, następnie arcybiskup gnieźniński (1510–1531).

¹⁴¹ Jakub Szydłowiecki z Szydłowca podskarbi wielki od 1501 do śmierci w 1509 r.

¹⁴² Jan Jarocki z Jaroszyna h. Rawicz, marszałek nadworny od 1505 do śmierci w 1515 r.

¹⁴³ Wojciech Górski scholastyk wrocławski, zm. 1507 r.

¹⁴⁴ Jan Latański h. Prawdzic, prepozyt gnieźniński od 1500 r., późniejszy arcybiskup gnieźniński.

¹⁴⁵ Mikołaj Firlej z Dąbrowicy h. Lewart, chorąży krakowski (1497–1507), starosta lubelski (1501–1510), późniejszy kasztelan krakowski.

¹⁴⁶ Dzierśław Wilczek z Boczoła, Lubienia i Zubrzy h. Poraj, podkomorzy lwowski od 1496 do śmierci w 1511 r.

¹⁴⁷ Jan Hynek z Unienia h. Topór, podkomorzy łączycki od 1500 do śmierci w 1508 r.

¹⁴⁸ Stanisław Szafraniec z Pieskowej Skały h. Sarykoń, podkomorzy w latach 1502–1510, późniejszy kasztelan sądecki.

ecclesie Gnesnensis^y et Regni Polonie
cancellarii sincere nobis dilecti. [z]

z Łaska kościoła gnieźnieńskiego
i Królestwa Polskiego kanclerza szczerze
nam drogiego.

^a MK 80: brak; ^b CCR: confundantur; ^c skreślone przez kopistę: Sigismundus; ^{d-d} MK 21: etc.; ^e CCR: brak; ^f MK 80: domino; ^g MK 21, MK 80: consulum; ^h MK 80: brak; ⁱ MK 80: praedecessoris; ^j za CCR: datis, w MK 23 niepoprawnie datus; ^k MK 21: sciencia; MK 80, CCR: scientia; ^l CCR: praesentos; ^{m-m} MK 80: brak; ⁿ MK 21: brak; ^o MK 21, MK 80: tenendum; ^p wyraz poprawiany; CCR: spetie; ^q CCR: materiae; ^r MK 21, MK 80: telonej; ^s w rkp. ewm; CCR: aeuum; ^t CCR: proxima; ^u MK 21: brak; ^v MK 21: nostri; w skreślone przez kopistę: Wola; ^x MK 21: Unjenje; MK 80, CCR: Unienie; ^y MK 80: brak; ^z MK 80: Joannes de Lasko R.P. cancellarius scripsit